

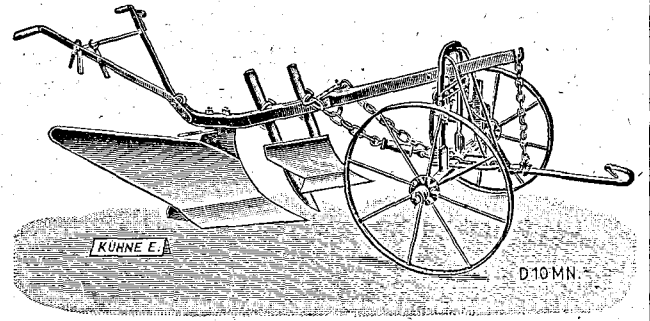
ERDÉLYI GAZDA

XLVII. ÉVFOLYAM.

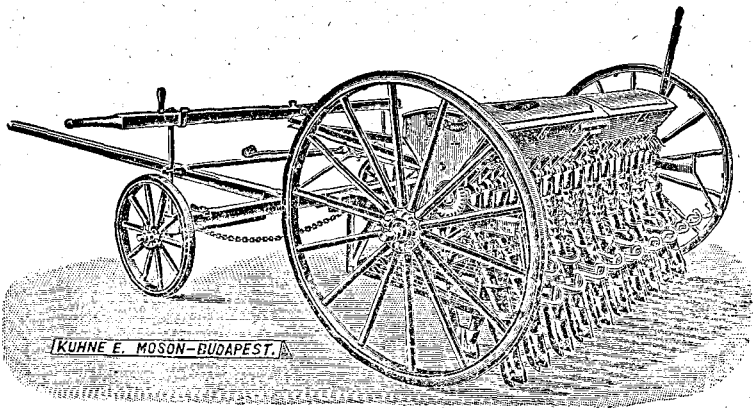
KOLOZSVÁR, 1915. MÁRCIUS 7.

10. SZÁM.

Egy- és többvasú acélekék, rét- és szántóföldharonák, rugós-fogas porhanyítóeszközök, 6- és 8-vasú kultivátorok, Columbia kultivátorok, különféle lókapák, Hermann- és Rohr-féle kapálók, „MOSONI DRILL” és „VERA II” sorvetőgépek.
— Burgonyalyukgató- és takarógépek. —

3007

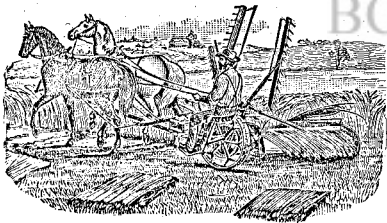

„KUHNE” mezőgazdasági gépgyár r.-t.
Mosonban.

Főraktár:

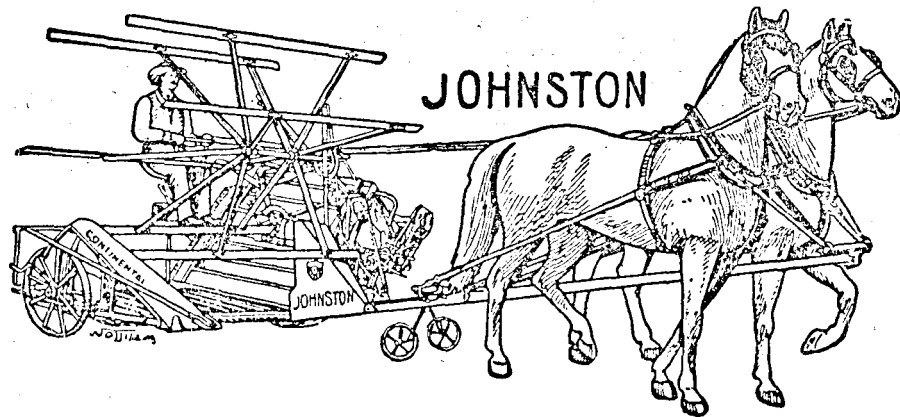
Budapest, VI., Vilmos-császár-ut 59.

Fiókraktárak: Debrecen, Kaposvár,
Szabadka, Temesvár.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
„Johnston”

eredeti amerikai aratógépek ugy szerkezet, mint jó anyag tekintetében a legtökéletesebbek.

3152

Az előrelátható nagy munkáshiány következtében ajánljuk „JOHNSTON” gyártmányu amerikai aratógépeink sürgős beszerzését, annál is inkább, mert a további behozatal Amerikából a jövő aratáshoz alig lesz lehetséges. — Felvilágosítással készséggel szolgál:

Bächer Rudolf — Melichar Ferencz

Magyarországi vezérképviselő: Szücs Zsigmond Budapest, VI., Teréz-körut 26. szám.

Zsákot, Zsineget,
ponyvát, szőlőkötöző fonalat vásároljon a
 32 év óta legmegbízhatóbbnak elismert
FISCHER-féle zsák- és ponyvagyárban Budapest,
 V., Nádor-utca 31-33. szám.
**Kévekötelek, PONYVAKÖLCSÖNZO-
 intézet** Kérjen ajánlatot

A Cserhádi tanár által meghonosított, bőtermő, kizárólag Drassón termelt, cukordús

Óvári répamag
Putyi és Preri tengeri
 Gróf Teleki Arvéd
 drassói uradalmában.

Posta: Koncza.

3177

Nagyobb gazdaság kezelésére ajánlkozok egy 25 éves nős, hadmentes, az agrógiai gazdasági iskolát végzett és már 5 éve nagy uradalomban mint

ispán

szolgáló gazda.

Bővebb felvilágosítást ad az **URADALMI INTÉZŐSÉG** Kerelőszentpál. (v. v.)

Dr. gróf Teleki Domokos ur
 ömlesztősága többszörösen kiüntetett Magyar-Erdélyi fajta tenyészetéből eladó

2 évet töltött **8 drb. bika;**

5 éves jól fejlődött **2 drb. mén.**

Érdeklődők forduljanak alulirothoz **Gernyeszeg posta Pálffy Dezső, intéző.**

3166

Viharálló, rozsdedvő

legjobb mindennemű vasszerkezetek mázolására!

Különösen ajánlható:

Hidak, vas- és bádogtetők, vasgerendák, oszlopok, gázometerek, kandeláberek

vasrácsok, vasajtók mázolására.

Minium-alapozás nem szükséges.

Mintamázolattal, prospektussal, szinkártyáva szívesen szolgálnak egyedüli gyárosa:

Lutz Ede és Társa

3010 III. **festékgyára**

**BUDAPEST, VII. ker.,
 Ornagy-utca 4. szám.**

Eladó olasz rizling és a legjobb vegyes erdélyi fajta borszőlő ojtványok, hybrid alanyra ojtva. Elsősztályú erőteljes fejlett példányok, ezre 160 koronáért, valamint Solonis Ripária, Solonis Rupestris és Berlandieri Ripária amerikai alanyvesszők 50 cm. hosszúságban számítva, 2 méter hosszban vágva, ezre

15 koronáért.

Pekri Géza, Dicsőszentmárton.

3175

Haszonbérbe kiveszek

azonnalra is **300-600 k. holdas**

BIRTOKOT

Feltételeim:

- 1., Fővonal vasuttól legfennebb 6-8 km. távolság.
- 2., Jó termő talaj, sok takarmány.
3. Sok és jó istálló.
4. Szép uri lakás.

Ajánlatokat részletes leirással, legalsó haszonbérárral kérek:

„Biztos bérlő” jeligére, dupla borítékban, az

„Erdélyi Gazda Társaság Kolozsvár, Attila-utca 10. szám”

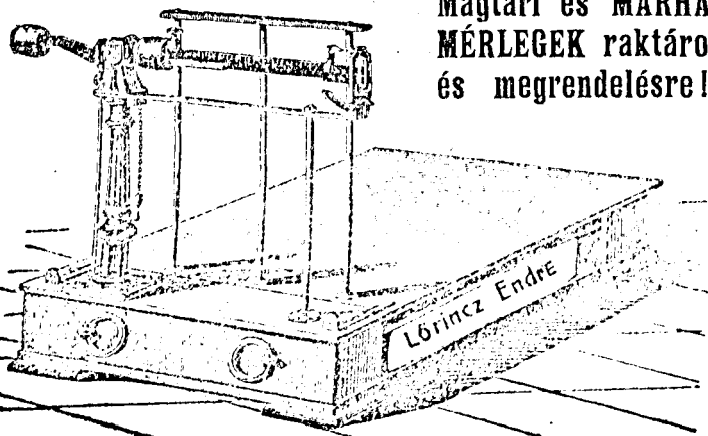
— címre ajánlott levélben mielőbb beküldeni.

(h.)

PETREUS L. UTÓDA LŐRINCZ

KITÜNTETETT OKLEVELES MÉRLEGKÉSZÍTŐ, ÉPÜLET- ÉS MŰ-LAKATOS, VAS- ÉS RÉZBUTORGYÁRTÓ.

**KOLOZSVÁR,
 HOSSZU-UTCA 26. SZ.**

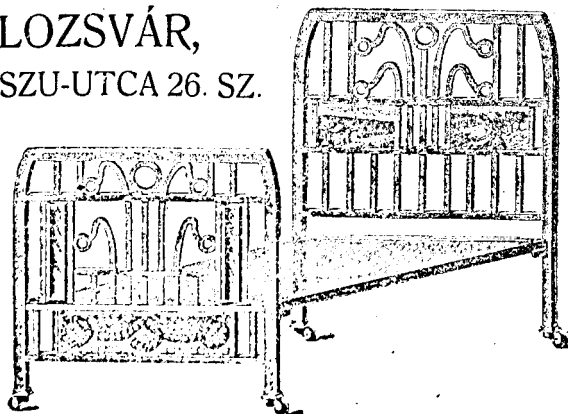

Magtári és MARHAMÉRLEGEK raktáron és megrendelésre!!

ELVÁLLAL:

Vas és fémből előállítható szakmájába vágó minden munkát. Kórházak, szállodák, gazdaságok, istállók, tehenészetek stb. fa, vagy fémbutorral való berendezését. Folyósó, lépeső és sátrakok készítését. Gazdasági és kerti kerítéseket Kerti butorokat és sátrakat. Réz- és vaságyakat és butorokat, stb.

MAGTÁRI ÉS MARHAMÉRLEGEI MINDEN MÁSNÁL JOBBAK ÉS OLCSÓBBAK

Költségvetéseket és rajzokat kívánatra díjtalanul Pontos időre szállítás! Szolid és versenyképes árak! Szakszerű tökéletes munka!

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELŐFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
1/2 ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLÉR.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.
◇ A LAP TELEFON SZÁMA: 158. ◇

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Szántás előtt	65
Adatok néhány erdélyrészi falusi tejszövetkezet eredményeiről. <i>Dr. Csérer Lajos</i>	65
A gyümölcsfák gondozása. <i>Nádas János</i>	66
Háborus állattenyésztés. <i>Pálffy Gyula</i>	66
Kisebb szakközlemények	67
Egyleti élet	68
Vegyes közlemények	68
Hirdetések.	

Szántás előtt.

A háborus idők ezer terhén felül, különösen az súlyosodik a magyar gazdára, hogy lovait a háboru kitörése óta, egy-egy központból ménesszámra vitték és viszik el a hadak tréningjébe. Most aztán nincs, amivel a hadbavonult gazda otthonmaradt házanépe tavaszi alá szántson és boronáljon.

Sok jóakarattal hirdették és tanácsolták már régen, hogy a kisgazda teheneit akkor és úgy értékesítheti legjobban, ha azokat igavonó jószágul is felhasználja. Lám, nagy lépéssel volnánk most előbbre s nem kellene sóhajtozni az igavonó erő után, legalább nem annyira. Ezen a bajon most alig segíthet egyéb, mint a tehének igazítása. Így van ez nyugati országokban s ma ez a gazdasági rend ott még jobban érvényre jut. Ott a gazda tehénét zöld-takarmány-, trágya és egyéb teherhordásra s szántásra is mindenütt járromba fogja.

De a magyar gazda sokkal büszkébb, semhogy ezt a hasznos, jó szokást gazdaságába bevezette legyen. S utolsó embernek nézte, lesajnálta volna azt, aki tehénét igába fogta s mezőgazdasági munkáját, ha részben is, teheneivel végeztette volna.

Pedig ott, ahol különösen most, minden igarast nagyon meg kell nézni s amint a nép szavajárása mondja: a fogunkhoz kellene verni — milyen megtakarítással járna ez. Mert a tehénigá sokkal olcsóbb az ökör, vagy a lóigánál.

Ott, ahol gyorsaságról beszélünk, természetesen első helyen áll a ló. De ki járna most vásárra, bucsura, vagy lakziba, amikor lova nincsen.

Az ökör pedig, az igaz, hogy szép sommás jószág. De ha betegségre hajló, vagy előregszik: vajjon nem több takarmányba és gondozásba kerül-e, mint a

mennyit igavonó munkájával szerez a gazdájának?

Csak tehen volna még. Ez az, aminek igazásától a magyar gazda eddig úgy fázott. Mert ugyan, hogy lehetne egy rókáról két bőrt nyuzni. Pedig ez, különösen a jelen esetben nemcsak lehetséges, hanem ésszerű is. Bizonyosságul idézhető a nyugat országainak valamennyi gazdája, aki tehénét, még pedig kiváló fajtehenét idők ideje óta, egyaránt igazásra és fejésre is használja.

Az a tehen, amit gazdája igavonásra nem használ: az évről-évre telésztét állandóan zárt levegőjű istállóban tölti. Innen és ebből származik tehát első sorban is hajlandósága a tehének között nagyon is elterjedt gümőkorra. Ellenben az igavonásra használt tehen sokkal többet van szabad levegőn, mi által ellentálló képessége is fokozódik. Igaz, hogy a tejbősége megcsappan, de gondos kezelés és jó takarmányozás mellett súlyát is megtartja.

Ugyelni kell arra, hogy a tehének leborjazásuk előtt 8—10 héttel és azt követően 4—6 hétig igavonásra ne használtassanak, a külföldről behozott teheneket sem szabad addig igazni, a míg azok nem aklimatizálódtak. Sokra tanít bennünket a háboru, első sorban a gazdaságos gazdálkodásra és ebben benne van a tehének igazítása is, amit bizonyára megtanul a magyar gazda.

Adatok néhány erdélyrészi falusi tejszövetkezet eredményeiről.

Irta: *Dr. Csérer Lajos.*

II.

Az ugyancsak kolozsmegyei *Választ* közközösgének nem nagy, a tejtermelése, de Kolozsvártól már távolabb esvén, nem fizetődik ki a házalás, minden felesleges tejet (53120 l.) a szövetkezetbe visznek s azt a szamosvölgyi vasuton szállítja a kolozsvári piacra és mégis literenként 19.6 fillért kap a szövetkezet, illetve a termelő 17.27 fillért: olyan jövedelem, amely azelőtt elkallódott a háztartásban. Itt literenként csak 1.70 fillér az üzemköltség. Szucságon 2.76, a táblázat szövetkezeinek átlaga 2.9 fillér és az 1913-ban Kolozsmegyében működő hat tejszövetkezet átlaga 3.89 fillér literenként. A brassói 6.41 fillér igen nagy üzemköltség, de a befektetési költségeket erősebb tempóban akarják most törleszteni; viszont a Kolozsvár-vidéki (a táblázatban fel nem említett) kajántói szövetkezet tejliteren-

kénti üzemköltsége 3.17 fillér (43.950 liter); Györgyfalván 3.93 (44282 lit.) és Bodonkuton 4.59 fillér — tehát az iménti átlagokat felülmulják, ehhez képest persze a termelő is mind kevesebbet kap a szövetkezettől literenként. Pedig ha mindenki a szövetkezet útján értékesítené a tejet, mind elérhetnék a táblázat ki-elégítő eredményét. De mikor olyan nehéz lemondani a hajnali besétálás, házról házra való járás gyönyöreiről, közben egy kis üdítő »tízorás« is esik, késő délre a faluba érve pihenni is kell, azután már (kivált télen) nincs idő mihez hozzáfogni és elő is kell készülni a másnapi besétálásra. Pedig a 30—60 kofa napi dolgát elvégzi 1—2 tejes kocsis, kevesebb a literenkénti költség, kevesebb betegséget hoznak be a városba s kevesebb bajt visznek ki onnan és ha egy közegészségügyi kormányrendelet egyszer s mindenkorra betiltaná a falusi tejes kofák útján való házalást, úgy egy lélekzetre föllendülnének a falusi tejszövetkezetek — és a város mind egészségesebb s kiegyenlített tömeg tejet kapna.

Ezen példák közül körülbelül kitétszik a kép, hogy milyen tejszövetkezetek alakulhatnak Erdélynek sok tejet termelő községeiben — ha még azonkívül egyetértés, becsületes könyvvezetés, fokozott tisztasági tejszövetkezetek s nem tulságos hasznosítás kapnak lábra egy-egy tejszövetkezetben. Ahol azonban a csempészek elszedik a java tejet a szövetkezet elől, ahol állandóan víveznek és fölöznek, vagy piszkosan fejnek, ahol lop a tejszövetkező, csal a tejes kocsis, a könyvvezető pedig nem tud összeadni, ott krisztusi türelemmel, vagy csak »deressel« érdemes a tejszövetkezetet erőltetni.

De szerencsére a magyar falusi tejszövetkezetek is javulnak és erősödnek. A végső jó benyomás kedvéért még közlök a régi székelyföldi miniszteri kirendeltség által létesített marostordai tejszövetkezetek 1913. évi számadási mérlegeiből néhány adatot: a már emlegetett ákosfalvi tejszövetkezetnek 12074 korona tartalék-alapja van, a tagoknak 1913-ban 16180 koronát fizetett ki; a tejből és tejtermékekből bevett 20353 koronát, a szövetkezet előtti időben alig volt 3000 korona tejjövedelme! A mezőpaniti szövetkezet szintén tejet szállít Marosvásárhelyre de nyáron termel kevés vaját és sovány sajtot is: tejjért a tagoknak kifizetett 15864 koronát, tiszta vagyona 8162 korona van s bevétele volt 1913-ban 19787 korona. Még következnek itt esatlanónak a nagyvernye tejszövetkezet 1913.

A gazdasági és kerti

vetőmagvakat

szerezzük be a

Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél

(Budapest, V. Alkotmány-utca 29. szám.)

évi mérleglapja teljes összeállításban: annak igazolására, hogy becsületes igyekezettel még falun is, tejjel is lehet jelentős üzleti vállalkozást teremteni:

Nagyernyei tejszövetkezet 1913. évi forgalma.

Termény számadás: Beadott tej	194609 liter,
ebből M.-vásárhelyre száll.	134918 lit.
vajméster járandósága	365 lit.
lefölözve	59326 lit.
	194609 liter,
	többlet: — liter.

Készült vaj	196226 kgr.
Sovány sajt	247025 kgr.

Vagyon.

MÉRLEG-SZÁMLA.

Teher.

1. Készpénz	16293
2. Betét a helyi hit.-szöv.-nél	2700.—
3. Fogy. szöv. ü. rész	500.—
4. Ingatlan értéke	6000.—
5. Épületek értéke	5400.—
6. Berendezés	918348
7. Tejárhátrálék	7320
8. Legelődíj követelés	161.—

1. Befizetett ü. rész	1572.—
2. Tartalék alap	2260861

Összesen: 2418061

Összesen: 2418061

Tartozik.

NYERESÉG- ÉS VESZTESÉG-SZÁMLA.

Követel.

1. Tiszteletdíj és munk. fiz.	273030
2. Kocsi fuvar	163880
3. Egyéb ü. költség	281167
4. Egyenleg m. nyereség	152393

1. Nyershaszon a tejen	860470
----------------------------------	--------

Összeg: 860470

Összeg: 860470

(Vége köv.)

A gyümölcsfák gondozása.

Irta: Nadas János, főkertész.

II.

Fiatal korban, míg a fa erőteljesen nő, nem kell trágyázni, ha azonban a fa az éves hajtások fejlesztését már becsüszte, akkor hozzáfogunk a trágyázáshoz. Legegyszerűbben úgy járunk el, hogy minden harmadik év őszi leterítjük a fa tányérját érett istálló trágyával és aláássuk. Kajszin, őszi barack, cseresznye és meggyfák alá csak portrágyát tegyünk, mert friss trágyától a fák megmégződnek és esetleg el is pusztulnak. Jó eredményt lehet a fahamuval is elérni. Egész évben összegyűjtjük a fahamut és őszi leterítés előtt egy-egy fa alá 8—10 kgr. hamut elszórunk. Ha istálló trágyánk nincs, úgy használhatunk foszfor, káli és műtrágyaféléket is jó eredménnyel.

A foszfor és káli trágyából őszi szórunk el 1—1 kilót egy-egy fa alá és ezt belekapáljuk a földbe, míg a légeny műtrágyából egy fára fél kilót számítva, felét tavasszal, a másik felét pedig elvirágzás után szórjuk el a fa alatt.

A nyelési munkák:

Az elültetett fiatal fának pár évig — az éves hajtásaiból körülbelül egyharmad részét levágjuk, hogy a fát növekedésre serkentsük és hogy szép szabályos alakú koronát nyerjen. Később már csak a korona-ágak ritkítására szorítkozunk, ugyanis a koronába befelé és a keresztbe növő ágakat kivágjuk, ha esetleg ezek eltávolítása után is sűrű lenne a fa koronája, úgy az egymáshoz nagyon közel álló ágakból egyik-másikat levágjuk. Általában arra kell törekedni, hogy a koronában az ágak ritkásan álljanak, hogy

a korona szellős legyen, mert akkor az ott levő gyümölcs szebben színesedik s nagyobbra fejlődik.

Idősebb fánál már egy-két száraz ágat is találunk, a miket legelőször távolítunk el s ha még szükséges, csak azután ritkítjuk meg a fák koronáit.

Öreg fának, melyek éves hajtásokat már nem nevelnek, rendszerint tuisagosan elsűrűsödik a koronájuk, mert mind termőnyársakat növesztenek, ennek következtében túl sok gyümölcsöt hoznak, amit öregségük folytán nem képesek rendszer magyságúra fejleszteni, hanem apró értékűtlen gyümölcsöt nyerünk róluk. Az ily fákat már erősebb visszavágásban kell részesíteni, sőt a termő nyársak felét is le lehet vágni, ami által kevesebb gyümölcsöt hozhat a fa, de az jobban, nagyobbra tud kifejlődni s így a termésért értékben többet fogunk kapni.

A nagyon vén s már pusztulásnak indult fát erős visszacsonkítás által meg lehet ifjítani s így még 10—15 évig jó termő fa lesz belőle. Az ilyen előregedett fánál a vastagabb ágakból, rendszerint vízahajtások törnek elő, ezeket az új hajtásokat használjuk fel új korona ágak nevelésére, még pedig úgy, hogy a fa összes ágait a kinyívás helyétől számítva 60—100 centiméternyire lefűrészeljük, lehetőleg úgy, hogy a meghagyott csont végén 1—2 vízahajtás maradjon meg. Vigyázzva arra, hogy a koronaágakat szabályosan egyforma hosszúra hagyjuk, nehogy a fa koronája féloldalú legyen. Ha egy-egy ágon több vízahajtás lenne, akkor a két legfelsőt meghagyjuk s a többit tőlőt eltávolítjuk. Ha pedig valamely ágon nem lenne vízahajtás, az sem baj, mert az ágon levő rejtett rügyekből fog előtörni új hajtás.

Ha egyúttal a fát jól letrágyázzuk, szóval a talajmunkára is súlyt helyezünk, akkor az ilyen erősen visszacsonkított fa hamar egészen új koronát nevel s oly szép termést hoz, mint amilyen a fiatal fákön szokott teremni.

A nyelés után leszedejük az összes hernyófészkeket és elögetjük, ez által eljött vesszük a tavaszi hernyó pusztításnak.

Ugyancsak ez alkalommal valami tompa élű késsel, vagy e célra készült különböző kaparó vasakkal lekaparjuk a fa ágai és törzséről a zuzmó és mohfélé-

Háborus állattenyésztés.

Irta: Pálffy Gyula.

Az elkényeztetett Muci paripák most ott, valahol az orosz cihéreszek szélén rugják az utolsót és a békés időknek utolsó sugarai megtörnek ragyogó szemükben, amíg utolsó lehellétük elszáll.

Végtelen szomorúsággal kell gondolnunk világhíres, gyönyörű állományunk oly tömeges pusztulására, a milyen most gyéríti meg lovaink népes sorát. Mert bármiépp győzzük is ellencinket, mi is áldozatokat kell hoznunk. Szerencse, hogy ott a hárszintéren szívünk vagy a nyeregáskálba vagy a borjuba van elrejtve és így nem érzékenykedhetünk azon, ha látjuk, hogy az annak idején fényes kocsikorczón steppelő büszke hintólovak száz és száz patlogó korbács ütésnek keservei alatt, nyögve cipelik tova feneketlen kótványokon és szíváj szántásokon a rengeleg nehéz ágyukat, avagy özdereku karesu jucker lovak löcsös paraszt gyékénykőberes szekéren gyivogalva, felsébzelt maral, kivert szemmel döcögnek nehéz municióval a lövész-árkok irányában.

Az ilyen »majálisozó« helyeken órákig és napokig állanak szegény párák befogva és lakarmány hiányában elárvult gypnek gyökereit szakgatják ki a holtra

éhezett lovacskák és mohón falják fel, mert az éhség még a haza szolgálatában is nagy ur.

Még aránylag a havasi mokány és a kisded székely lovacskák bírják legjobban a nélkülözést, mert azok többnyire abban is nőttek fel, azután meg a strapáciához is jól hozzá vannak törődve. Egy kis tehertől meg sártól nem ijednek meg és nem idegeskednek, hanem erkölcsös formában megfeszítik a hámsztrángot és azért kevesebb ütlegetésben is részesülnek, mint a kényes uri lovak, melyek nem lévén szokva az ilyen nyomorúságokhoz, könnyen csökönyösökké válnak és azután az ostoresapásoknak végtelen zivatarában igen sokszor földhöz verik magukat és felhevült állapotukban ott szereznek aztán olyan belegeseket, hogy annak következtében rövidesen elpusztulnak.

Lótenyésztésünk alapelvei régies formában érvényesülnek a gyakorlatban, vagyis Isten szabad ege alatt neveltetnek fel a csikók, tehát eléggé edzettek az időviszontagságaihoz, csak ló korukban kényesednek el, a mikor humánus, melegszívű tulajdonosuk angol parfümös fűtött istállójába kerülnek, amelynek társalgójába jár az Állatvédők Lapja is, legalább két példányban.

Jó magam is nagy állatvédő vagyok, igen sok kellemetlenségem is származott már abból folyó ügybuzgalmam révén, eltekintve szívem érzelmeitől, ha szenvedő állatot láttam.

Eppen ezért jó volna a hátrahagyott, de elvinni szándékolt lovainkat még a hátralevő időben edzeni időhöz, teherhozához, rossz utakhoz, a miként huszárlovainkat hűvös téli éjszakákon egy szál pokróc alatt künn tartják a kaszárnyák udvarain.

Szarvasmarháink, melyek a harcáren teljesítenek szolgálatot, már sokkal edzettebbek, az igaz, hogy nem is kell olyan gyors munkát végezniök, de sérülésük esetén is mindig ott van valamely langos képű hentesnek állandóan fejük felett lógó Damokles kardja. Ma harcos ökör, holnap harcosok gulyása...

Baj van idehaza a jövő állattenyésztésünkkel illetőleg, többféle okokból. A harcétről visszakerült és gyógyuló, sérült tenyészállatok fajtája lesz nehezen megállapítható.

Ki fogja ugyan szakértő szeméit alkalmaztatni, hogy egy birtokába került levitézlett kanca fajtaját megállapíttassa (ha ugyan a szakértő is minden esetben képes volna erre?).

Vajjon az az individium, ki tehene

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható: Divatos férfi ingek, alsónadrágok, gallérok, kézelők és finom angol és francia zsebkendők. Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, hálóingek és kabátok. Fiu- és leánykafehérmű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf utódai

fehérmű, vászon és szőnyeg nagyraktára
KOLOZSVÁRT, Deák Ferenc-utca 3. szám.

Telefonszám 567.

Mátrác, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszerűen készítve, olcsó árban található. — Minden fajtájú és nagyságú szalon ebéd- és futószőnyeg gyapju és csipkefüggönyök.

Amerikai önműködő ablak-rolletták egyedüli főraktára.

ket, valamint a felrepedezett kéreg részeket és ezeket is elégetjük, hogy a télre ide bujt rovári ellenségeinket megsemmisítsük. A fát és ágait még lekaparás után acél vagy gyökér kefével megkeféljük, hogy amihez a kaparóvassal nem tudtunk hozzáférni, azt a kefe távolítsa el. Mikor a fa nedves — tehát ködös, esős időben — még ronggyal is nagyon szépen le lehet dörzsölni a mohfeléket.

A gomba és mohfelék előlédiek, tehát a fából élnek, míg a felrepedezett kéregrészek alatt a fa és a gyümölcs ellenségei találnak nagyon jó buvóhelyet, ezért kell ezektől a fákat megtisztítani.

A fák ágain, törzsén fagyfoltok, rák-betegség vagy egyéb sérülések okozta sebhelyek is elő szoktak fordulni. Az ily sebekből kitakarítjuk, kivagdadjuk az elkorhadt kéreg és farészeket, egész az eleven részéig, a fűrészszel levágott vastagabb ágak után visszamaradt sebhelyet éles késsel megsimítottjuk s a fán található összes sebhelyeket előzőleg felforralt kátránnyal bevonjuk.

Használat előtt a kátrányt jól felforraltjuk, hogy abból a fára esetleg ártalmas gázok elpárologjanak s langyos állapotában egy ecset segítségével kenjük be a sebhelyeket. A kátrány a gyümölcsfák sebére is különféle telítő szerek bizonyult, amennyiben a faszövetet megóvjá a korhadástól, azonban ha a fa 2—3 év alatt

nem tudja a sebet beforrni, úgy a kátrányozást meg kell újítani.

A kátránynak még a fekete színe is előnyös, különösen az almafáknál, a mennyiben, ha azokat vértetű lepne meg, az legelőször a sebhelyek széleibe szokott telepedni, tekintve, hogy a vértetű burkoló anyaga pedig fehér, így könnyen észrevehetjük a bajt.

A gombák és a rovarok elleni védekezés.

A gyümölcsfák legveszedelmesebb gombabetegsége a »fusieladium« magyarul a varas betegség. Ez az alma és körtefák leveleit, hajtásait és gyümölcsét támadja meg s fekete kör alakú foltokat okoz. A gyümölcsöt erősen támadja meg (esős, meleg idő kedvez a fejlődésének), akkor a gyümölcs még a fán megrepedezik s éretlenül elrohad. Ha az idő a gombabetegség fejlődésére nem kedvez, vagy a betegséggel ellent állóbb fajtából, ha megéri is a gyümölcs, azt a gombafoltok elcsufítják s a téli gyümölcs el sem tartható soká, mert a foltok körül hamar rohadni kezd a gyümölcs, ezért nem lehet rendes áron értékesíteni.

Ez ellen a betegség ellen is ép úgy, mint a szőlőperonosporája ellen, rézgálicos vagy kénes oldattal permetezve védekezhetünk.

(Vége köv.)

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

Hogyan kell a hadikenyeret sütni.

A gazdasszonyaink legnagyobb gondja ma, hogy miképpen lehet a fele tengerilisztes sütőlisztből jó kenyeret sütni. Mert arra kell ugyan törekednünk, hogy jó beosztással az új termésig fussa a lisztkészlet, de azért a háziasszony dolga, hogy a hadikenyer is izletes legyen. A kukoricaliszttel való sütést a mi asszonyaink nem igen szokták meg s ha a házi bosszúságtól szabadulni akarnak, jó lesz, ha megtanulják a hadi kenyér sütésmódját. Mert a kukorica és buzalisztből készült kenyér nagyon egészséges, jóízű és élvezetes kenyér akkor, ha el tudják készíteni. Ennél a kenyérnél fontos az, hogy a tésztát nem szabad egészen megkelni, hagyni és legfeljebb öt százalék burgonyát lehet keverni a liszt közé. Az ötven százalék kukorica és ötven százalék buzalisztből készült kenyeret egyébként így kell készíteni: A kovász készítéshez valamivel kevesebb élesztőt kell venni, mint a buzakenyérnél és ügyelni kell arra, hogy az a víz, amelyben az élesztőt feloldjuk, ne legyen se meleg, se langyos, hanem hűvös legyen. Ha a kovász készszen van, nem szabad engedni, hogy az túl keljen, rendes kelés után kell meg-

borja, miképpen lehetne annak célszerű módon szerepet adni a tenyésztés terén?

En úgy vélem, hogy az anyaállatok megválasztása, a tenyészirányok megjelölése, a feladatok kiosztása most már szinte holt pontra jutott és éppen ezért legalább is az apaállat alkalmazása lelkiismeretes, hogy ne mondjam szenvedélyes tenyésztő tudománnyal avagy gyakorlati bíró férfiak által kezeltessenek.

A vérbeli állattenyésztő képes az itthon maradott anyagot gondos kutatások árán felfedezni és azt értékesíteni, csakis ilyen módokat után volna célszerű.

Tehát alapos utánjárással kell keresni erdélyi speciális fajta méneket, hamisítatlan székely lófajtákat (!), hegyi mokány (burszán) lovakat, oláh lovakat és a többi itt Erdélyben ellett és nevelt valódi helyi méneket kellene alkalmazásba venni.

Egyszer már megírtam volt, hogy a kedves székely véreink, Lugosról, Nagyváradról, Temesvár és Debrecen vidékéről vaggonszámra hozzák ide be a lovakat és azoknak kukoricán jó szélesre hizlatt farára huzzák rá a piros székely hámat, láncos zablával kétfelé huzzák a

fejüket és Makfalván a vásáron úgy megveszi az alföldi uraság székely ló helyett a miáramarosi vadász-szezonra — sokszor a volt saját lovát is — mint a pinty.

No, hát ezért óvakodjunk a harcstérről visszakerült kisédeg lovak tenyésztésre alkalmazásánál, mert azok nem mind erdélyi lovak, még kevésbé székely lovak, bármennyire is legyen a nyakuk bal oldalára sültve valamelyik erdélyi ezrednek bélyege.

A mozgósításkor és az azután következett lószorozásokra az erdélyi emberek ha már kifogytak az idevaló lovakból, rövidesen hozták be az ország más vidékéről lovakat és bizony azok a rózságyas szerbiai sziklás hegyeken, avagy a galíciai majális-cihereken ellágyulva, vég-sőket nyögve könyörögnek egy kis pihenőt. A hegyi ló, hegyi ló, a lapályi ló pedig csak lapályra való.

Ilyen módon tehát a gazdatársadalom és szakértő állatorvosok figyelme fokozott mérvben kell kiterjedjen a tenyészállatok fajtájának megállapítására és pedig főként az apaállatok kiválasztásánál egy hajszálnyit levedés, avagy enyhítés sem volna szabad.

A szarvasmarha tenyésztéssel csak elvolnánk valahogyan, mert ott lám az elmúlt évtizedben a nép makacsságán megtört a kormány akarata és most vigan tenyészítik a híres erdélyi fehér szarvasmarha parkokban a metelyes és göthös tarkákat, melyek az állatorvosi praxis intenzív gyakorlására elég termékeny territenumot nyújtottak, másfelől pedig élelmes prókátorok a sok tarka tehénprek révén nagy szakértelemhez jutottak, míg az állatorvosi bizonyítványok alapos megszövegezése is kedvezően járult hozzá a törvénytől állatorvostan ismereteihez.

No de most ne rekrimináljunk, hanem az adott körülmények között tegyünk fokozott erővel, igaz fajbéli lelkesedéssel, mert most tenni, becsületbeli és hazafias kötelesség!

Kapacitáljunk mindenkit, hogy a meglevő és át nem örökítő hibával bíró kancaját, tehénét, jubát, kocáját tenyessze tovább. — Minden kínálkozó alkalommal ajánljuk nekik ezt, mert a száz meg száz ezer szám elpusztult drága és világhíres állatállományunk visszapótlásához nem egy, nem két, sőt talán tíz év is szükséges.

Igen fontos minden gazdának, hogy a legujabb szerkezetű **Kalmár rendszerű kukoricza**

morzsolót használja, mert ezzel a legtökéletesebb munkát gyorsan végezheti, nem törí a csutkát, nem hagy rajta

szemet, könnyű járata és olcsó. **Kalmár Zs. és Társa** különleges

Kérjen árjegyzéket közvetlenül **tisztító gépgyár és vasöntöde, Hódmezővásárhely.**

dagasztani és dagasztás után fél óráig pihenjen a tészta. Ha a félóra elmúlt, ki kell szaggatni a tésztát, de — és ez a legfontosabb! — kiszakítás után nem szabad azt kelni hagyni, hanem félig megkelve kell elvinni a sütődébe. Ha így készítik a háziasszonyaink a tengeriliszttel kevert kenyeret, akkor az nagyon izletes lesz. Egyébként nem fog ártani, ha a buza és árpalisztból készült kenyér készítményét is megtanulják. Az árpakenyér nagyon jó, csak az árpanak nagy hatóereje van és ha az ebből a keverékből készült tésztát meleg helyen készítik el és meleg helyen hagyják megkelni, akkor az erjedni kezd és nem lesz jóízű. Erre tehát ügyelni kell és vigyázni kell arra is, hogy a megdagasztott tészta csak rövid ideig álljon.

EGYLETI ÉLET.

Meghívó.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet igazgató választmánya folyó hó 13-án (szombaton) d. u. 3 órakor az egylet Attila-utca 10. sz. alatt levő székházának nagytermében *rendes ülést* tart, melyre a választmány tagjait tisztelettel meghívja.

Kolozsvár, 1915 március 7-én.

Az Elnökség.

Tárgysorozat:

1. Közgyűlés napjának kitűzése.
2. Folyó ügyek, min. leiratok, beadványok.
3. »Felhívás az itthon levő gazdákhoz« szövegének előterjesztése.
4. Esetleges indítványok.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Lóeladás.** A fogarasi m. kir. ménesbirtok lóállományából összesen 27 darab részben számfeletti kocsiba betanított fiatal használati ló és csikó, részben kiselejtezett igásló *f. évi március 13-án délelőtt 10 órakor Segesváron az állatvásártéren nyilvános szóbeli árverésen a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett eladatik.* Az árverési feltételeket és az eladó lovak jegyzékét a ménesbirtok igazgatósága az érdeklődőknek megküldi. (Lásd: mai hirdetésünket.)

— **A cukorrépa termesztés korlátozása Ausztriában.** Az osztrák földmivelségi miniszter a többi érdekelt miniszterekkel egyetértésben a folyó évre a cukorrépa termesztés korlátozását rendelte el. A rendelet az 1914 október 10-én kiadott császári rendeleten alapul. Ennek értelmében az oly földbirtokosok és bérlők, akik a folyó év január 1-je előtt valamely cukorgyárral kötött szerződésben magukat arra kötelezték, hogy birtokuknak egy meghatározott részét cukorrépával ültetik be s az itt termelt mennyiséget beszállítják a kötelezettség teljesítésében a kikötött terület 30%-ának cukorrépával való bevetése alól felmentettnek, ha ez a terület más mezői termények előállítására használtatik fel. A gazdák, akik vala-

mely cukorgyárból rizstermelésre szükséges magot vettek át, a fentebbi kedvezményt azonban igénybe akarják venni, tartoznak a rendelkezésükre bocsájtott vetőmagot abban az arányban visszaszállítani, vagy pedig készpénzben megfizetni. A rendelet február hó 23-án lépett életbe.

— **A tejbehordás iparrendészeti minősítése.** A kereskedelemügyi miniszter felmerült eset alkalmából elvi jelentőségű határozatban mondotta ki, hogy tejnek — legyen akár saját termésű, akár idegenektől összevásárolt — a vevőkhöz való naponkénti behordása iparszerű tejkereskedésnek nem tekinthető, miért is ehhez semminemű igazolvány, vagy engedély nem szükséges.

— **Földmivelési haditerv.** A „Gazdaszövetség» a Magyar Gazdaszövetség hivatalos lapja szívökre köti a falusi gazdasági bizottságoknak, hogy falvanként állapítsák meg a mezőgazdasági haditervet, amely szerint el kell végezni a mezőgazdasági munkát, mert csak így tervszerű munka ígér sikert. Az intéző-bizottság sürgősen állítsa össze minden községben a teendőik sorozatát, vegye számba a rendelkezésre álló munkaerőt, puhatolja ki a hiányokat. Meg kell állapítani, mennyi munkaerőre van szükség, mennyit tud elvégezni a falu munkabíró lakossága s az emberi erő pótlására, vagy az időkiméltés okából mennyi és minő gépekre van szükség. Meg kell állapotni a gépek beszerzésére nézve, a Gazdaszövetség a gépbeszerző csoportosulások szervezésére alapszabályt és útmutatást mindenüvé szívesen küld. Fontos, hogy mindez idejében történjék, mivel számolni kell azzal, hogy ma a vasuti forgalomnak akadályai vannak. Legsürgősebb a vetőmag beszerzése, mert késedelem miatt elkésik a vetés. Ha mindezek megtörténnék, dacára annak, hogy rengeteg munkát kell elvégezni megfogyatkozott erővel, jó vezetés mellett sikerrel vihető keresztül a megfontolt, jól elő-

készített mezőgazdasági haditerv. A Gazdaszövetség állandó hadi-bizottságában megnyugvással állapították meg, hogy meg van a lehetőség arra, hogy a tavaszi és aratási munkálatok rendben bonyolítottassanak le az országban. Megállapították azt is, hogy minden megyében a megyei intéző-bizottságtól függ az eredmény. Ennek alapján az is bizonyos, hogy viszont minden faluban a községi intéző-bizottság erélyétől, bölcsességétől és lelkiismeretességétől függ, hogy a község határában elvégeznek-e minden munkát.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MEL

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ

TOKAJI LÁSZLÓ

A LAP AZ ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA

== A MAGYAR ==
JELZÁLOG HITELBANK
KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE
 — (Jókai-u. 2. sz. I. emelet.) —
FÖLDBIRTOKRA
 és a nagyobb városokban fekvő
H Á Z A K R A
 15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel
LEGKÖZSŐBB KÖLCSÖNÖKET NYUJT
 A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszállandó kölcsön összegére nézve
AZ ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET
 bizalmi férfiai adnak véleményt.
A KÉPVISELŐSÉG ELFOGAD
TAKARÉK-BETÉTEKET
 és előnyösen kamatoztat.
 Telefonszám 27.
 3001

Hirdetések
 felvétetnek az Erdélyi Gazda kiadóhivatalában.

Szám: 171—1915.

Lóeladási hirdetmény.

A fogarasi m. kir. ménesbirtok lóállományából összesen 27 darab részben számfeletti kocsiba betanított fiatal használati ló és csikó, részben kiselejtezett igásló

folyó évi március hó 13-án délelőtt 10 órakor Segesváron az állatvásártéren nyilvános szóbeli árverésen a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett eladatik.

Az árverési feltételeket és az eladó lovak jegyzékét a ménesbirtok igazgatósága az érdeklődőknek megküldi.

Fogaras, 1915 február 27-én.

A fogarasi m. kir. ménesbirtok igazgatósága.

3174

Szám: 936—1915.

Versenyfárgyalási hirdetemény.

Az alulírott felügyelőség hatásköréhez tartozó: Tordaaranyos vármegyében fekvő alsódet-rehemi birtokon (vasutállomás: Aranyosgyéres) 19 drb. magyar ökör, Küküllőmegyében a buni birtokon (vasutállomás: Segesvár) 19 drb. magyar ökör, 3 drb. magyar tehén és 2 magyar bika, Alsófehérmegyében a magyarigeni birtokon (vasutállomás: Sárd-magyarigen) 3 darab magyar és 1 drb. tarka ökör, a Hunyad vármegyében fekvő marossolymosi birtokon (vasutállomás: Déva) 17 drb. magyar ökör, 6 drb. tarka ökör és 1 drb. tarka tehén; összesen 71 drb. javított szarvasmarha eladása iránt *március hó 19-én délelőtt 11 órakor* a felügyelőség hivatalos helyiségeiben zárt írásbeli ajánlati versenyfárgyalás fog tartatni.

Felhívtnak ennél fogva mindazok, kik a fenti állatokat megvásárolni kívánják, hogy az ivenként egy (1) koronás bélyeggel és 10% bánatpénzzel ellátott zárt ajánlataikat a jelzett idő előtt az alulírott felügyelőséghez annál is inkább nyujtsák be, mert szóbeli, távirati és utóajánlatok figyelembe vételni nem fognak.

A részletes eladási feltételek a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők ugy a Felügyelőségnél, mint a birtokok kezelősegeinél, vagy kívánatra a Felügyelőség által az érdeklődőknek meg is küldetnek.

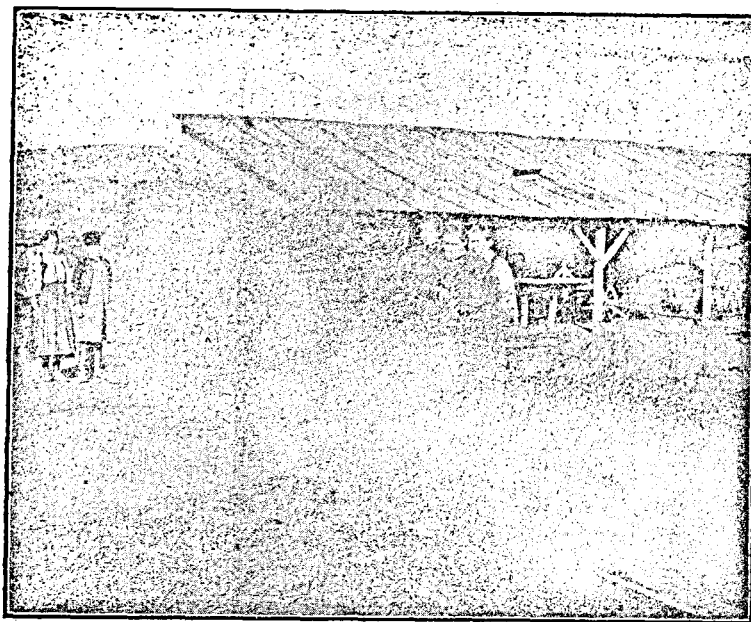
Ajánlattevő köteles ajánlatában kijelenteni, hogy a részletes feltételeket ismeri és azoknak magát aláveti.

Kolozsvár, 1915. évi március hó 3-án.

M. Kir. Telepítési Felügyelőség.
(Bocskai-tér 19. sz.)

Utánnymás nem díjaztatik.

3176

Megválogatott elsőosztályú szőlőoltványok.

Uj telepítésre és különösen pótlásra a legjobb bor-, csemege- és lugaszőlőfajokból a legszebb és legerőteljesebb, minden tekintetben elsőrendű

Szőlőoltványok

Ripária, Pertális, Rupestris és a legjobb Hybrid alanyokon legolcsóbban kaphatók

Schöppner Sámuel

ny. m. kir. szől. és bor. felügyelőnél

Dicsőszentmártonban

3167

Név és védjegy
törvényes
szabadalom

Patkánin

patkányirtó szer

ingyen küld Reitter Oszkár főkapitány, Patkánin gyáranak vezetősége Nagybecskereken.

Tökéletes bizlos eredményről jótállás.

3 73

Tökéletes bizlos eredményről jótállás.

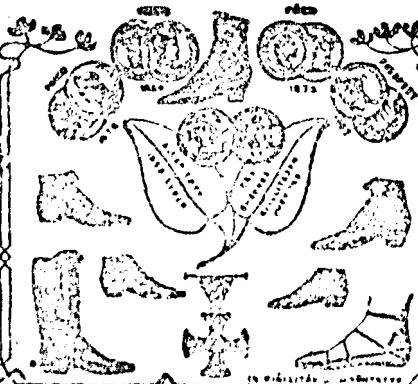
Reitter Oszkár nagybecskereki főkapitánynak teljesen biztos hatásu találmánya (nem mérge) emberre és állatra cseppet sem veszélyes. 1 doboz ára 2 korona, mely elegendő körülbelül 120 patkány kiirtásához. Ismertető leírást, melyben le van írva, hogy különféle nagyságu gazdasághoz hány doboz szükséges a teljes kiirtáshoz — kérésre

MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁR, SZENTEGYHÁZ-UTCZA 3. SZ.

Fölhivja a n. é. közönség figyelmét előnyösen ismert, elsőrangu műhelyében a legjobb anyagból, legujabb divatszerint készült közkedveltségű **férfi és női cipőraktárára**

3008

Megrendelés után készít amerikai és francia, vagy bármily tetszés szerinti faconu cipőket, a legkényesebb igényeknek is megfelelő kivitelben. — Vidéki megrendelések pontosan és gyors kivitelben mérték után, de legbiztosabban egy használt, a lábra találó cipő beküldésével eszközöletnek. — Kiváló tisztelettel: Matutsek József.

KOLOZSVARI

TAKARÉKPÉNZTAR és HITELBANK Részvénytársaság

Kolozsvár, Mátyás király-tér 7. szám.

3006

□□□

Alapjai: 3 millió 347,000 korona.

Elfogad: takarékhététeket legelőnyösebb kamatoztatás mellett

és azokat a moratórium korlátozó határozmányaitól eltekintve

bármikor azonnal visszafizeti,

miáltal módot óhajt nyujtani a közönségnek, hogy pénzfellegeit a háboru tartama alatt is biztos helyen elhelyezhesse.

Uj intézeti székházában külön e célra épített pánccétermében

tűz- és betörésmentes rekeszeket

és értékeket tartalmazó ládák részére

tresort tart a közönség rendelkezésére.

46 éves okleveles
GAZDATISZT
március hó 17-től bármikori belépésre
állást keres.

Esetleg a háborus idő tartamára is hajlandó állást vállalni. Szíves megkereséseket „G. J.” jegy alatt e lap kiadóhivatalába kérek. 3170

Okleveles gazda keres állást valamely gazdaság önálló vezetésére és kezelésére.

Címe: Várady Géza
Nagyszében, Hid-utca 8. szám. (u. z.)

Gazdák Biztosító Szövetkezete
Alakult 1900-ban. Alakult 1900-ban.
Vezérképviselő: Kolozsvár, Deák Ferencz-u. 35.

Biztosításokat elfogad tűz és jégkár ellen, ugyszintén az ember. életére a legkülönbözőbb módozatok szerint, előnyös feltételek mellett.

Az üzleteredményben a biztosított tagok díjaranyukban részesülnek.

A lefolyt 12 év alatt a tagok hétszer részesültek az üzletfeleslegből. közgyűlési határokat értelmében díjvisszatérítésben.

Biztosítási ajánlatok bejelentők közvetlenül az igazgatósághoz, vagy az ország minden egyes helyén működő képviselők közvetítésével. Nyomtatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

Alapítványok kormány hozzájárulásával	2,527.980.— K
Tartalékok	3,357.603.—
Biztosított tagjainak fennállása óta fizetett tűzkárokból	10,740.000.—
jégkárokból	5,042.000.—
Biztosított érték tűzben 1912. évben	860,000.000.—
jégben 1912. évben	63 000.000.—
Életűzlet állománya	15,240 080.—

A Gazdák Biztosító Szövetkezete társintézménye a

GONDVISELÉS Országos Központi Segélyező Társulat

utján 100 koronától 1000 koronáig terjedő temetési segélybiztosítások, valamint havi befizetések ellenében 1000 koronáig terjedhető, leánykikeresési (önálló itási) segélybiztosítások eszközöltek. Legelőnyösebb népbiztosítás. E társulat kebelében minden körseben önálló helyi csoportok szervezhetők jótékony célú működésel. Tájékoztatót készséggel küld bárkinek is a Társulat igazgatósága, Budapest, IX. Erkel-utca 20. sz. 3012

MENDL JAKAB

balázsfalvi (Alsófehérmegye) gazdaságában 50 métermázsra egész tiszta

bükkönymag

métermázsanként 60 koronáért eladó. 3171

Sertés tenyésztők figyelmébe!

Eladó csicsóka vető gumó, vevő zsákjaiba ab Marosbogát állomás, métermázsanként 12 korona, a pénz előzetes beküldése vagy utánvét mellett.

Patrubány Miklós gazdasága, Marosbogát. 3172

Drága a benzin és kevés.

A legolcsóbb és legbiztosabb üzemgép a

szab. ASTRA gázlokomobil,

mert kb. 450 gr. faszenet fogyaszt óralóerőnként és hazai faszéntermelésünk korlátlan.

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezér-ügynöksége Budapest, Vilmos-császár-ut 32. szám.